

Majandus- ja tööstusminister Erkki Keldo

Meie 29.01.2026 nr 6-3/26-4-2

Arvamus töövaidluse lahendamise seaduse väljatöötamiskavatsusele

Lugupeetud minister

Täname võimaluse eest esitada omapoolsed seisukohad.

VTKs on välja toodud kaks lahendamist vajavat probleemi. Esmalt töövaidluskomisjoni (TVK) juhatajate hindamise, värbamise, sisseelamise ja TVK töö kvaliteedi tagamisega seonduvaid murekohad ning teiseks kutsehaiguste, tööõnnetuste ning tööst põhjustatud haigustega kaasneva kahju hüvitamise nõudmise võimalus TVK-s.

TVK juhatajate töö hindamise osas on VTK-s korduvalt tõmmatud paralleeli TVK juhatajate ja kohtunike vahel, tuues kohtusüsteemi eeskujuks kohtunike koolituse ja töö hindamise korraldamise osas.

TVK on täitevvõimu osa, mille eesmärgiks on halduse raames korraldada teatud töövaidluste lahendamine. Konflikti lahendamine on osapooltele tasuta ning suhteliselt kiire. Selline menetlus on tõhus siis, kui tegemist on lihtsama vaidlusega, milles ei esitata erineva õigusliku alusega nõudeid. Konflikti lahendamise kvaliteet sõltub paljuski TVK juhataja oskustest ja teadmistest. Täitevvõim on vaba korraldama oma personali valikut ja nende töö kvaliteedi kontrollimist.

Mõned tähelepanekud siiski. Kohtunike ja TVK juhatajate sõltumatuse tagatised on küll erinevad, kuid iseenesest ei ole pidev atesteerimine tänapäeval avaliku võimu asutustes tavapärane. TVK juhatajate värbamise, hindamise ja töö kvaliteedi tagamise osas märgime siiski, et värbamisprotsessi liigne reguleerimine seaduses ei ole üldjuhul vajalik, oluline on seaduse tasemel reguleerida kvaliteedi näitajad ning õigus kandideerimise täpsema korra määramiseks.

Katseaja hindamisel on toodud paralleele kohtunike 3 aastase katseajaga, kuid keskendutakse üksnes vigade väljatoomisele. Kohtunike 3 aastase katseaja puhul antakse hinnang kohtuniku arengule, mitte ei tooda üksnes välja vigu. Arengu toetamiseks on kindlasti vajalik koolitusvõimaluste püsiv olemasolu.

Tööst põhjustatud haigustega kaasneva kahju hüvitamise nõudmise võimalus TVK-s.

VTKs on põhjendatud nimetatud vaidluste lahendamise võimaldamist sellega, et kohtus kestavad sellised vaidlused kaua. VTK märgib, et töösuhte lõpust kuni kohtuasja alguseni kulub kutsehaiguste puhul mediaanhagejal kuni kolm aastat ja veidi üle kolme aasta kulub kohtus ka asja lahendamisele. Erinevalt kutsehaigustest juhtuvad tööõnnetused ootamatult ühel ajahetkel ja ühe tööandja juures. Seetõttu on ka tööõnnetuste vaidluseid vähem ning need on lühemad.

Kohtuasjade pikkus iseenesest näitab juba seda, et tegemist on keskmisest keerukamate kohtuvaidlustega, milles on väga tihti vajalik läbi viia ekspertiis ning mis üldjuhul kaevatakse edasi kõikides kohtuastmetes. VTKs välja pakutud regulatsiooniga luuakse sisuliselt neljaastmeline vaidlustamise võimalus, mis pikendab hüvitise saamiseni jõudmist veelgi. Tööst põhjustatud haiguse ning kutsehaiguse menetlemine ei ole oma keerukuselt võrreldavad.

VTK kohaselt kulub töösuhte lõpust kuni hagi/kaebuse esitamiseni kolm aastat, kuid vaidluste lahendamine TVKs ei mõjuta kuidagi töötajate käitumist oma õiguste kaitsel. Seda saab mõjutada üksnes parema teavitusega.

Kohtumenetlus nendes asjades on riigilõivuvaba, kuid üldjuhul on vaidluse keerukusest tulenevalt vajalik kvalifitseeritud õigusabi andmine. Kohtus on see võimalik riigi õigusabi seaduse alusel, samuti on võimalik ekspertiisi määramiseks kasutada menetlusabi. Kõik see peab olema võimaldatud siis TVK menetluses.

Alternatiivselt võib mõelda sellele, et tööõnnetuse uurimise käigus võimaldada menetlusosaliste lepitamist ja kompromissi korras hüvitise kokkuleppimist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liina Naaber-Kivisoo
kohtu esimees